

Sękowo_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	szamotulski	
Gmina	Duszniki	DU_SK_001
Miejscowość	Sękowo	DU_SK_001

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	2.05.2013 r.	Miejsce wykonania	Dom informatorów
Czas trwania	2 h 30 min	Forma i wielkość	Brak danych
Przeprowadzający	M.R.	Komentarz	Wywiad bez nagrania

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
DU_SK_001	M	ok. 60 l.	Radny gminny od ponad 20 lat	Mąż informatorki
DU_SK_001	K	ok. 60 l.	brak	Razem z mężem prowadzi młodzieżowy Zespół Pieśni i Tańca „Pierwiosnek” w Sękowie

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Sękowo – domyślają się, że od sęku w drzewie, lasu sękowego (?). Brak podań czy legend na ten temat. Przed wojną Sękowo było podzielone na dwie wsie – majątek i sama wieś były osobno. Po II wojnie światowej obie miejscowości zostały połączone.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Lanne Góry – nie wiadomo, skąd nazwa, Sękowski Las, wzgórze – drugie pod względem wysokości w powiecie, Błota – rejon poza wsią: pola, torfowe łąki.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i gałęzi narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Podrzewiaki – mieszkańcy Podrzewia.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	<p>Św. Andrzeja (Andrzejki)/św.</p> <p>Kultywowana głównie przez szkoły, żeby ten zwyczaj nie</p>

	Katarzyny (Katarzynki)	przepadł. Głównie topią wosk. Teraz, oprócz zabawy tanecznej, nie ma we wsi tego zwyczaju. P. Tomasz pamięta jednak, że w czasach jego młodości (lata 60-70. XX w.) młodzież chodziła na świetlicę i lała wosk.
2.	Św. Marcina/11 listopada	Rogale muszą być, niektórzy zamawiają, niektórzy pieką sami. Na co dzień raczej się rogali nie jada. Świętuje się raczej w domu, oglądają w telewizji poznański pochód św. Marcina. Bardziej pamięta się, że ten dzień to św. Marcin niż Dzień Niepodległości, chociaż oni wywieszają flagę i oglądają w telewizji defiladę. Ale uważają że patriotyzm zanika.
3.	Adwent	Nie chodzi się w tym czasie na tańce, nie wyprawia się w tym czasie hucznych imprez, przestrzega się postu w piątek. Chodzi się na nabożeństwa, uczestniczy w życiu religijnym.
4.	Św. Mikołaja (Mikołajki)	Brak informacji.
5.	Wigilia	U powały zawiesza się jemiołę, na stole kładzie się opłatek, pod opłatkiem zawsze sianko. Na stole stawia się też stroik ze świeczką. Zostawia się wolne miejsce przy stole. Do stołu siada się zazwyczaj o pierwszej gwiazdce, koło 17:00, jak tylko zrobi się ciemno na dworze. Śpiewa się kolędy i składa życzenia opłatkowe. Zależy gdzie się odbywa Wigilia, to albo do dzieci przychodzi Gwiazdor, albo prezenty kładzie się zwyczajnie pod choinką. Na choince nie wieszka się raczej słodczy. Zamiast tego – szyszki, aniołek ze słomy, łańcuch z perełek, grzybki. Ozdób nie jest dużo, ale za to różne. Ustawia się też szopkę bożonarodzeniową. W kościele na Boże Narodzenie wystawiane są jasełka.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	W pierwsze święto starają się nigdzie nie wyjeżdżać, ale jak ktoś przyjedzie to fajnie. W drugie święto albo jadą w gości albo wybierają się na wycieczkę albo na cmentarz.

7.	Sylwester/Nowy Rok	Nie chodzą na zabawy, ale robi się uroczystą kolację. O północy wszyscy wychodzą przed domy, składają sobie życzenia, jest też zwyczaj chodzenia po domach z życzeniami. Jeśli chodzi o jedzenie, to muszą być ryby i gołąbki, a na Nowy Rok obowiązkowo golonka na obiad.
8.	Trzech Króli	Idzie się do kościoła, gdzie ksiądz święci kredeę, potem tą kredą pisze się na drzwiach K+M+B.
9.	Kolędniczy	Przychodzą po świętach, przeważnie chłopcy i śpiewają.
10.	MB Gromniczej	Idzie się do kościoła z gromnicą, którą się święci. Ma chronić domowników przed nieszczęściem, zapala się ją też gdy idzie burza lub na niepogodę.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Na tłusty czwartek je się pączki i chruściki. Ich matki jeszcze smażyły je własnoręcznie, teraz już raczej się kupuje. W ostatnią sobotę przed Podkoziołkiem urządza się zabawę. Kiedyś zespół „Pierwiosnek” zrobił obchody Podkoziołka wraz z wszystkimi przyspiewkami.
12.	Topienie Marzanny	Szkoła i przedszkole w Sękowie nadal topi Marzannę. Oni jako zespół tego nie robią, bo trudno się wszystkim zebrać. Kukłę Marzanny topi się w okoliczny stawie.
13.	Środa Popielcowa	Utrzymuje się post ścisły, je się postne dania, idzie się do kościoła gdzie posypuje się głowę popiołem.
14.	Śródpoście	Brak informacji.
15.	Niedziela Palmowa	Gałązki do palemki ścina się wcześniej aby zakwitły. Do gałązek wierzbowych dokłada się bukszpan i obwiązuje kolorowymi wstążeczkami. Ksiądz w kościele „kropi” te palemki. W Szamotułach organizowany jest konkurs na to, kto zrobi większą palmę. Informatorka słyszała o zwyczaju połykania jednej bazi, ale nigdy się tego u nich nie praktykowało.

16.	Triduum Paschalne	<p>Nie praktykują nadgorliwie, ale zawsze idą na nabożeństwo w Wielki Piątek. Wtedy też jest adoracja przy Grobie Pańskim, są warty różańcowe OSP. Misterium pańskie jest inscenizowane, odtwarza się całą drogę krzyżową. Ksiądz występuje jako Piłat. W piątek obowiązuje post ścisły. W Wielką Sobotę odbywa się palenie cierni, procesja, jest bardzo uroczyste, nawet małe dziecko przeżywa.</p>
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<p>Święcenie koszyczka odbywa się na sali, do każdej wsi, o ustalonej godzinie przyjeżdża ksiądz. Koszyczek jest zwykle bogato ustrójony. Do święcenia koszyczka obowiązuje post, w sobotę po południu już można zjeść coś konkretniejszego.</p> <p>W pierwsze święto je się uroczyste śniadanie wielkanocne. Zaczyna się zawsze od święconki, każdy musi zjeść po kawałeczku.</p>
18.	Poniedziałek Wielkanocny	<p>Obaj synowie informatorów pracują w służbach mundurowych, więc wspólne świętowanie zależy od tego, jak wypadnie im służba. Jeżeli mają wolne, leją się wodą na śmigus dyngus, chociaż troszeczkę, symbolicznie jak pogoda nie dopisze.</p> <p>Za Bytyniem i w Niepruszewie nadal chodzą Siwki, tutaj nie.</p>
19.	Zielone Świątki	<p>Kiedys (lata 60-70. XX w.) ścinało się brzoźki czy tatarak i maילו się domy, pięknie wysprzątane. Teraz raczej nie. Tylko pierwszy dzień Zielonych Świątek jest wolny.</p>
20.	Boże Ciało	<p>„<i>Na Boże Ciało hyc do wody śmiało</i>” - powiedzenie, które mówi, że od Bożego Ciała można się śmiało kąpać w rzece czy w jeziorze i woda nie będzie za zimna. W samo święto odbywa się procesja przez wieś parafialną. W oktawę Bożego Ciała procesje odbywają się codzienne w innej wsi parafialnej. Dzieci komunijne sypią kwiatki. W 1. niedzielę po Bożym Ciele idzie bardzo uroczysta procesja, w której udział biorą strażacy, ludzie</p>

		ubrani są w stroje ludowe.
21.	Św. Jana	Jednego roku w Sękowie została zorganizowana Noc Świętojańska, bardzo tradycyjna, z dziewicą jadącą na koniu, ale tylko raz. W Podrzewiu robiona jest rokrocznie. W Dusznikach również co roku organizowane są obchody w formie „nocnego teatru współczesnego”.
22.	MB Zielnej	Zbiera się zioła do bukietu, który potem święci się w kościele. Coraz trudniej o te zwykłe polne kwiatki, bo one giną pod opryskami.
23.	MB Siewnej	Raz czy dwa razy informatorka zabrała zboże do poświęcenia. Raczej się nie obchodzi.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Brak informacji.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Chrzest odbywa się w kościele, zgodnie z zachowaniem tradycji katolickich. Zwyczaj mówi, że kobieta ciężarna nie powinna być matką chrzestną.
2.	Ślub i wesele	Wszystko zaczyna się od zaręczyn. Potem daje się do zapowiedzi ileś czasu przed planowaną datą ślubu. Niedługo przed ślubem natomiast obchodzi się <i>purtelam</i> – kiedyś świętowało się dzień przed ślubem, teraz częściej robi się to na tydzień przed uroczystością. Do domu pana młodego lub panny młodej przychodzą znajomi i sąsiedzi, niosą ze sobą pierze i butelki. Jeżeli nie wpuści się ich do środka lub nie poczęstuje ciastem lub innym jedzeniem (panna młoda) i wódką (pan młody) rozbijają butelki i rozsypują pierze pod oknami.

		<p>Jeżeli ktoś nie jest zaproszony na ślub, to zwykle wysyła telegram z życzeniami. Wesele odbywa się przeważnie na sali. Młodzi dziękują rodzicom, o północy są oczepiny. Panna młoda zdejmuje welon, siada na środku a dookoła niej tańczą panny. Gra muzyka, gdy przestanie, panna młoda rzuca welon, a ta która go chwyci, następna wyjdzie za mąż. Podobnie w przypadku pana młodego – kawalerowie tańczą wokół niego i który chwyci rzuconą przez niego muchę ten pierwszy się ożeni. Potem wybrani panna i kawaler tańczą ze sobą.</p> <p>Na poprawinach drugiego dnia dojada się jedzenie z poprzedniego dnia.</p>
3.	Śmierć i pogrzeb	<p>Jest zwyczaj, by pogrzeb odbył się w ciągu trzech dni od śmierci danej osoby. Zmarłego przewozi się do kostnicy, stamtąd już z trumną przywozi się ciało prosto do kościoła. Zawiadamia się rodzinę, na pogrzeb przychodzą też znajomi, sąsiedzi, tak że pogrzeby zwykle są dość duże.</p> <p>Najbliżsi znajomi są zapraszani na stypę, teoretycznie bez alkoholu. Często jednak sam zmarły jeszcze przed śmiercią kupuje alkohol jeszcze za życia, żeby na stypie rodzina wypła jego zdrowie. Jeżeli rodzina mieszka daleko od siebie to jest to jedna z niewielu okazji, aby się spotkać, tak jak wesele, bo teraz już nie jeździ się, nie odwiedza się tak jak kiedyś.</p>
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		<p>Zespół Pieśni i Tańca Pierwiosnek, rok powstania: 1998. Zespół został powołany do życia po raz pierwszy w 1997 r. przy okazji akcji „Wieś Aktywna”. Bardzo spodobało się to młodzieży, która postanowiła się w to zaangażować i byli chętni do przyłączenia się do tego typu zespołu na stałe.</p> <p>Repertuar: przyśpiewki obrzędowe: <i>Plon, niesiemy plon, Zawołanie żniwne, Przepióreczka, Oj, nie chwieje się żytko,</i></p>

	<p><i>Oddaj nam Maryję, Nasze li to ręce plotły dzisiaj wieniec</i> (Śpiewnik Ziemi Szamotulskiej); Tańce: <i>Marynia, Poniewieracy, Wielki ojciec, obertasy, polka wiwatka, Po wodę, Prządki, Lejlander</i> (zw. z osadnictwem holenderskim), <i>polka węgierka, wiwaty, sokołówka (taniec wojskowy), tańce lubelskie, młodsi: Zające.</i></p> <p>Wyposażenie: stroje ludowe: strój szamotulski niebieski panny i chłopca. Panna: biała bluzka z płótna z kryzą, korale, czepek, kubrak niebieski z falbankami, fartuch, krótka halka biała, czerwona halka, biała spódnica druga, czarne rajstopy, czarne buty, warkocz upięty w kok z tyłu głowy. Chłopiec: długie buty typu oficerki, białe spodnie, jaka, kartacze granatowe lub czarne, biała koszula, bitka, kapelusz czarny welurowy, bat (taniec szamotulski z batem), dodatek do stroju.</p> <p>Inny strój damski – strój mężatki szamotulski. Także stroje lubelskie.</p> <p>Kapela: jedna osoba zatrudniona na stałe (akordeon), na poważniejsze występy wypożyczają muzyków z Szamotuł</p> <p>Wyjazdy: Estonia, Belgia, Francja, Niemcy, Białoruś, (w ramach wymiany, zespół z Polski gościł w domach członków zespołu z Białorusi, potem odwrotnie) Holandia, w Polsce: Polanica, Ciechocinek, Poznań, różne festiwale, także strażackie.</p> <p>Utrzymanie zespołu: choreograf i grający – Urząd Gminy, wyjazdy, również zagraniczne – Centrum Kultury z Dusznikach lub gmina (gł. z funduszy unijnych), stroje – we własnym zakresie. Na festiwalach strażackich to lokalna OSP zapewnia utrzymanie.</p>
<p>Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy</p>	<p>Brak informacji.</p>

III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	Informatorzy nie wiedzą dokładnie ile krzyży znajduje się w wiosce, na pewno więcej niż 2; wyróżniają się dwa bardzo stare (informator nie wie, z którego roku, ani kto jest fundatorem) ale nie ma figury. Przed wojną w domu informatorów mieszkała rodzina niemiecka, która postawiła w ogrodzie figurę św. Józefa. Figura ta została zniszczona w czasie wojny.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	Szamotuły, Biezdrowo
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Licheń, Rokitno, Szamotuły, Gostyń, Biezdrowo
6.	Lokalne odpusty	Parafia św. Jadwigi Śląskiej w Wilczynie, odpust 15 października.
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1.	Dożynki	Odbywają się co roku w innej wsi w gminie. Zespół Pierwiosnek jest od wielu lat wykonawcą obrzędu dożynkowego. Zachowane są tradycje chleba, wieńców, darów. Pieczywo obrzędowe wypiekane jest specjalnie na tę okazję. Wójt występuje w roli gospodarza, a starości co roku są wybierani. Staroscina i starosta niosą dożynkowy bochenek. Wręczają go wójtowi. Przedstawiciele wszystkich sołectw

		w gminie także wręczają swoje bochenki sołtysom. Ci kroją je i dzielą się z mieszkańcami gminy. Starości ubrani są w stroje ludowe, szamotulskie. Za zrobienie wieńca odpowiada gmina.
2.	Dni gminy/wsi	Co roku organizowane są Dni Sękowa, zazwyczaj latem.
3.	Lokalne festyny	Festyn z okazji Dnia Dziecka organizowany przez OSP, turniej wsi parafii (organizowany przez księdza z Wilczyny).
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Wyjazdy dla ministrantów, noc świętojańska.